

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)
SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **M. S.**
obwinionego z art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r.
o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 11 grudnia 2024 r.,
kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich
od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 5 grudnia 2023 r., sygn. akt IV Ka
597/23 zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Lubinie z dnia 16 sierpnia 2023
r., sygn. akt II W 998/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Legnicy do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

[J.J.]

Michał Laskowski Dariusz Kala Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

M. S. obwiniony został o to, że jako prezes zarządu „B.” Sp. z o.o. z siedzibą [...], ul. K. - osoba działająca w imieniu pracodawcy, powierzył w dn. 11.09.2022r. (niedziela), wykonywanie pracy w handlu oraz wykonywanie czynności związanych z handlem pracownikom: A. A. , D. D. , M. O. oraz zatrudnionym na podstawie umowy zlecenia: A. M. , M. D. , P. R. , w placówce handlowej I., zlokalizowanej w P. przy ul. K., tj. o wykroczenie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni w zw. z art. 151^{9b} ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. - Kodeks pracy, art. 5 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni.

Sąd Rejonowy w Lubinie, wyrokiem z dnia 16 sierpnia 2023 r., sygn. akt II W 998/22, uniewinnił M. S. od zarzucanego mu wykroczenia.

Apelację od tego wyroku, na niekorzyść obwinionego, wniósł jako oskarżyciel publiczny Inspektor Pracy Państwowej Inspekcji Pracy. Zarzucił wyrokowi „obrazę przepisów prawa materialnego, to jest art. 6 ust. 1 pkt. 10 ustawy z dnia 10 stycznia 2018r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni poprzez błędne przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie przepis ten pozwolił na to, aby w dniu 11 września 2022r. w P., legalnie powierzono wykonywanie pracy w handlu oraz wykonywanie czynności związanych z handlem w placówce handlowej (w sklepie występującym pod szyldem I. w P. przy ul. K.) pracownikom A. A. , D. D. , M. O. , oraz zatrudnionym na podstawie umowy zlecenia A. M. , M. D. , P. R. . W konsekwencji Sąd przyjął, że ww. powierzenie było legalne zatem nie doszło do popełnienia wykroczenia z art. 10 ust. 1 w zw. z art. 5 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni (Dz.U. z 2021 r. poz. 936 - zwanej dalej ustawą)”.

Autor apelacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Okręgowy w Legnicy, wyrokiem z dnia 5 grudnia 2023 r., sygn. akt IV Ka 597/23, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uznał obwinionego M. S. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 39 § 1 k.w. odstąpił od wymierzenia obwinionemu kary.

Kasację od tego wyroku na korzyść ukaranego M. S. wniosł Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów procesowych, a mianowicie art. 454 § 1 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w. polegające na wydaniu przez Sąd odwoławczy - wbrew wyrażonemu w art. 454 § 1 k.p.k. zakazowi - wyroku, skazującego obwinionego za czyn z art. 10 ust. 1 ustawy z 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni (Dz.U. z 2021 r. poz. 936), od którego popełnienia obwiniony został uniewinniony wyrokiem Sądu I instancji.

Rzecznik Praw Obywatelskich wniosł w kasacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Legnicy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarzut zawarty w kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich jest w pełni zasadny i konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Jeżeli wniesiono, jak w tym wypadku, środek odwoławczy na niekorzyść oskarżonego (obwinionego), to sąd odwoławczy może – w granicach tego środka – orzec na niekorzyść oskarżonego. Sąd jest nadto związany koniecznością stwierdzenia uchybień podniesionych w środku odwoławczym – zob. art. 434 § 1 k.p.k. W określonej sytuacji procesowej ustawa wyłącza jednak możliwość wydania orzeczenia merytorycznego, co do istoty, na niekorzyść oskarżonego, a także obwinionego. Jest to, wynikający z art. 454 § 1 k.p.k., zakaz skazania dopiero w postępowaniu odwoławczym. Przepis ten stanowi, że sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji. Art. 454 § 1 k.p.k. znajduje zastosowanie w postępowaniu o wykroczenia na podstawie art. 109 § 2 k.p.w.

Podstawa takiego ograniczenia możliwości orzekania sądu odwoławczego wynika z tego, że merytoryczne orzekanie na niekorzyść oskarżonego (połączone zazwyczaj z dokonaniem własnych, odmiennych od przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia ustaleń faktycznych) przez instancję odwoławczą koliduje zarówno z zasadą bezpośredniości, jak i – co szczególnie istotne – z zasadą dwuinstancyjności (zob. Z. Doda, A. Gaberle, *Kontrola odwoławcza w procesie karnym*, Warszawa 1997 r., s. 248). Zawarta w

art. 454 § 1 k.p.k. reguła *ne peius* chroni zasadę dwuinstancyjności jedynie w odniesieniu do oskarżonego (*favor defensionis*) i przywilej ten ma istotne znaczenie gwarancyjne, także w kontekście realizowania prawa do obrony.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji, uznając M. S. za winnego zarzucanego mu czynu i odstępując od wymierzenia mu kary. Omówiona wcześniej reguła *ne peius* dotyczy także takiej sytuacji. Orzeczenie o odstąpieniu od wymierzenia kary stanowi integralne ogniwo orzeczenia o skazaniu. Pogląd ten obowiązuje w orzecznictwie od dawna (zob. wyrok SN z 13 października 1975 r., III KR 81/75, OSNPG z 1976 r., z. 1-2, poz. 9 i postanowienie SN z 29 września 1989 r., V KZP 24/89, OSNKW z 1990 r., z. 1-3, poz. 5) i należy się z nim zgodzić, porównując uniewinnienie obwinionego w pierwszej instancji, z uznaniem go za winnego w instancji drugiej. Wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy wydany zatem został z rażącym naruszeniem prawa.

W toku ponowionego postępowania odwoławczego Sąd drugiej instancji może bądź utrzymać w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji, bądź wyrok ten uchylić i skierować sprawę do ponownego rozpoznania. Możliwe jest także umorzenie postępowania, co należy wziąć pod uwagę między innymi w kontekście ewentualnego przedawnienia karalności.

[J.J.]

[a.ł.]

Michał Laskowski Dariusz Kala Małgorzata Wąsek-Wiaderek